ga

DIGITALIATORS - Ψηφιακή αναβάθμιση δεξιοτήτων για τους ηλικιωμένους, με επίκεντρο τις καθημερινές απαραίτητες ηλεκτρονικές συναλλαγές τους, ιδιαίτερα μετά την πανδημία

Project no. № 2022-1-BG01-KA220-ADU-000085900

Συγκεντρωτική έκθεση

Co-funded by
the European Union

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΠΩΣ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ ΤΟ ΕΡΓΟ 3
2. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ 3
3. ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ COVID 5
4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΑΝΑ ΧΩΡΑ 9
5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΝΑ ΧΩΡΑ 11
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 12
7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 14
8. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ 15

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

1. ΠΩΣ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ ΤΟ ΕΡΓΟ

Η πανδημία COVID-19 έφερε πολλές αλλαγές στη ζωή μας, δημιουργώντας σοβαρά και πρωτοφανή προβλήματα. Μια ηλικιακή ομάδα που δυσκολεύτηκε και υπέφερε αρκετά ήταν οι ηλικιωμένοι. Δεν βρέθηκαν απλώς φοβισμένοι και ευάλωτοι μπροστά στην πανδημία, αλλά και αισθάνθηκαν χαμένοι μέσα στην συντελούμενη ψηφιοποίηση των πάντων. Οι λογαριασμοί που έπρεπε να πληρωθούν ηλεκτρονικά, οι φόροι, οι τραπεζικές συναλλαγές, ακόμη και η κράτηση των ραντεβού για τα εμβόλια, αποτέλεσαν για ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού βάσανο..

Από την αρχή της κρίσης COVID-19, σημειώθηκε μια σημαντική αλλαγή στον τραπεζικό τομέα, που αφορούσε κυρίως τις πληρωμές χωρίς μετρητά, είτε με τη μορφή ανέπαφων πληρωμών με κάρτες είτε με τραπεζικές μεταφορές μέσω eBanking. Παράλληλα, όλο και περισσότερα καταστήματα και εστιατόρια υποχρεώθηκαν να αξιοποιήσουν το δυναμικό τους στο ηλεκτρονικό εμπόριο, καθώς η ανάγκη για ηλεκτρονικές παραγγελίες σημείωσε αύξηση έναντι των φυσικών αγορών. Παρά τον θετικό αντίκτυπο αυτών των μέτρων στον περιορισμό της πανδημίας, δεν δόθκε ιδιάιτερα μεγάλη σημασία στο τι σημαίνει πρακτικά η γενικευμένη χρήση των διαδικτυακών τραπεζικών συναλλαγών και των ηλεκτρονικών πληρωμών. Πολλοί από τους ηλικιωμένους της κοινωνίας μας στράφηκαν προς τα παιδιά ή ακόμη και τα εγγόνια τους για βοήθεια. Ωστόσο, οι ηλεκτρονικές συναλλαγές αποτελούν πλέον μια εδραιωμένη πραγματικότητα που ολοένα και διευρύνεται.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η κύρια πτυχή του έργου αφορά την ψηφιακή κατάρτιση, επικεντρωμένη όμως πλήρως στις καθημερινές συναλλαγές που επιτρέπουν σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας να είναι ανεξάρτητα και να αποκτήσουν ικανότητες, οι οποίες θα διευκολύνουν τη ζωή τους. Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες η ψηφιοποίηση του κράτους και των γραφειοκρατικών διαδικασιών είναι σήμερα πραγματικότητα και φυσικά πρόκειται για μεγάλη πρόοδο. Όμως δεν είναι τόσο εύκολο για όλους.

Οι αλλαγές και η πρόοδος μπορεί να είναι ωφέλιμες για τους νεότερους, οι μεγαλύτεροι όμως δεν πρέπει να βρεθούν παραγκωνισμένοι προσπαθώντας να βρουν νόημα αυτή τη νέα εποχή.

Έχοντας εξετάσει διεξοδικά τις ρίζες αυτού του προβλήματος, επιδιώκουμε να αναπτύξουμε ένα ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα σχετικά με τα πιο κοινά χαρακτηριστικά και τα βασικά σημεία των σύγχρονων ηλεκτρονικών συναλλαγών, καθώς και τα εθνικά συστήματα πληροφοριών

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

που υπάρχουν για γραφειοκρατικά ζητήματα, δίνοντας έμφαση στα οφέλη και την πρακτικότητα της χρήσης τους, καθώς και στους πιθανούς κινδύνους και πεδία προσοχής που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Ελπίζουμε ιδιαίτερα ότι το έργο αυτό θα ενθαρρύνει τις κυβερνήσεις στην Ευρώπη να κινητοποιήσουν τους πολίτες τους προς τη χρήση τέτοιου υλικού, ξεκινώντας σχετικές εκστρατείες προώθησης σε εθνικό επίπεδο, όπως διαφημιστικά σποτ ή δημόσια εργαστήρια για το κοινό που ενδιαφέρεται να βελτιωθεί στο συγκεκριμένο πεδίο.

Ο **κύριος στόχος** του έργου DIGITALIATORS είναι να ασχοληθεί με τον ψηφιακό μετασχηματισμό της κοινωνίας και των υπηρεσιών που προσφέρουν τόσο ο δημόσιος όσο και ο ιδιωτικός τομέας της οικονομίας αναπτύσσοντας και προσφέροντας υψηλής ποιότητας, ευέλικτο εκπαιδευτικό υλικό σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας και ενήλικες που αντιμετωπίζουν προβλήματα επειδή δεν γνωρίζουν πώς να χρησιμοποιούν τις εφαρμογές του διαδικτύου που θα διευκόλυναν τη ζωή τους. Αυτή η έλλειψη ψηφιακών γνώσεων και δεξιοτήτων τους προκαλεί άγχος και την αίσθηση του αποκλεισμού.

Αναλυτικότερα, οι **επιμέρους στόχοι** του έργου DIGITALIATORS είναι:

1. Ο καθορισμός των αναγκών των ηλικιωμένων πολιτών σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες προσδιορίζοντας το επίπεδο ικανοτήτων των ηλικιωμένων, η χαρτογράφηση των πιο συνηθισμένων ηλεκτρονικών συναλλαγών σε κάθε χώρα καθώς και η ανάδειξη των λόγων που εμποδίζουν τους ηλικιωμένους πολίτες να χρησιμοποιούν και να εμπιστεύονται τις ηλεκτρονικές διαδικασίες.

2. Να αναπτύξει υψηλής ποιότητας εκπαιδευτικό υλικό για την ανάπτυξη ικανοτήτων για τους πολίτες μεγαλύτερης ηλικίας, σχεδιασμένο ειδικά για να καλύπτει τις ανάγκες τους όσον αφορά τις ηλεκτρονικές συναλλαγές τους.

3. Να δοκιμαστεί το μαθησιακό υλικό που θα παραχθεί σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες, προκειμένου να συλλεχθεί ανατροφοδότηση από τους ηλικιωμένους, να παρατηρηθεί η πρόοδός τους και να γίνουν οι απαραίτητες διορθώσεις και προσαρμογές.

Στην παρούσα συνοπτική έκθεση, θα επικεντρωθούμε κυρίως στο πρώτο σημείο των αποτελεσμάτων, δηλαδή στην έρευνα ανά χώρα ως προς τα σημερινά ποσοστά ψηφιοποίησης μεταξύ των ηλικιωμένων, την εμπειρία τους από την ψηφιακή τεχνολογία και τον τρόπο που κάθε χώρα έχει προετοιμαστεί για να βοηθήσει τους ηλικιωμένους στις καθημερινές ηλεκτρονικές συναλλαγές τους, ιδίως μετά την πανδημία του Covid19. Στο δεύτερο μέρος, θα παρουσιάσουμε τα ευρήματα της έρευνας (ως επί το πλείστον τηλεφωνικής) σε ηλικιωμένους, σχετικά με τη χρήση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, τα πλεονεκτήματα που βλέπουν στην ψηφιοποίηση, τα μειονεκτήματα και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Θα προσθέσουμε επίσης επιμέρους εκθέσεις στα παραρτήματα, όπου μπορείτε να διαβάσετε με περισσότερες λεπτομέρειες για την έρευνα ανά χώρα.

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

3. ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ COVID

Η πανδημία COVID-19 έχει μειώσει τις κοινωνικές επαφές για πολλούς ανθρώπους λόγω της φυσικής απόστασης και του εγκλεισμού, οδηγώντας σε αισθήματα κοινωνικού αποκλεισμού και μοναξιάς (Berg-Weger and Morley, 2020- Murthy, 2020). Αυτά τα προληπτικά μέτρα, τα οποία ελήφθησαν από πολλές χώρες σε όλο τον κόσμο, ενώ λειτουργήσαν κατά της εξάπλωσης του ιού, στάθηκαν εμπόδιο για πολλούς από το να καλύψουν τις σωματικές, συναισθηματικές και κοινωνικές τους ανάγκες μέσω υπηρεσιών και υποστήριξης (Morrow-Howell et al., 2020). Ιδιαίτερα οι ηλικιωμένοι βρέθηκαν έγκλειστοι κατά τη διάρκεια της πανδημίας, με αποτέλεσμα όχι μόνο τη μείωση της φυσικής επαφής αλλά και τον ψηφιακό αποκλεισμό (ιδιαίτερα έντονο μεταξύ των μη χρηστών ηλεκτρονικών μέσων), με αποτέλεσμα τον διαχωρισμό από μια κοινωνία στην οποία κυριαρχούν το διαδίκτυο και άλλες ψηφιακές τεχνολογίες (Seifert et al., 2021). Αυτή η απομόνωση επέφερε σε ορισμένους την αίσθηση ότι "έμειναν πίσω", καθώς η πανδημία μετατόπισε τις κοινωνικές εκδηλώσεις και την παροχή υπηρεσιών σε διαδικτυακές πλατφόρμες, οξύνοντας ακόμη περισσότερο το ψηφιακό χάσμα (Seifert, 2020).

Πριν από την πανδημία, κάποιοι ηλικιωμένοι μπορεί να αντιμετώπιζαν διπλό αποκλεισμό λόγω **έλλειψης ψηφιακού αλφαβητισμού και κοινωνικής αλληλεπίδρασης**, αλλά η μετατόπιση όλων σχεδόν των πτυχών της ζωής στο διαδίκτυο που προκάλεσε η πανδημία αύξησε την ανάγκη για μεγαλύτερη ψηφιακή συνδεσιμότητα (Vargo et al., 2020). Ειδικότερα, για τους ηλικιωμένους ενήλικες που αυτοπροσδιορίζονταν ως μη χρήστες, η πανδημία έφερε τριπλή επιβάρυνση (**αποκλεισμό**), καθώς ήταν πιο πιθανό να πεθάνουν από λοίμωξη COVID-19, ήταν λιγότερο πιθανό να αποκτήσουν ποιοτικές πληροφορίες, τρόφιμα, προμήθειες ή υπηρεσίες μέσω διαδικτύου και ήταν πιο πιθανό να βιώσουν απομόνωση και μοναξιά (Xie et al., 2020). Ενώ ορισμένα στοιχεία του τριπλού αποκλεισμού (οι συνέπειες της ιογενούς λοίμωξης) σχετίζονται με την ηλικία, άλλα έχουν τις ρίζες τους στην αδυναμία των μη χρηστών να έχουν πρόσβαση σε κοινωνικές επαφές και σε ζωτικά αγαθά και υπηρεσίες σε ένα ολοένα και περισσότερο διαδικτυακό περιβάλλον. Αυτός ο τριπλός αποκλεισμός που βίωσαν πολλοί ηλικιωμένοι κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 διευρύνει το ψηφιακό χάσμα (DiMaggio et al., 2001), αποκαλύπτοντας νέους τρόπους με τους οποίους η πανδημία επηρέασε και απέκλεισε περαιτέρω τους ηλικιωμένους από την κοινωνία

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Επιπλέον, ο ίδιος ο ιός COVID-19 δημιούργησε νέες προκλήσεις για αυτή την υποομάδα του πληθυσμού, καθώς η μόλυνση από τον ιό οδήγησε σε δυνητικά επιβλαβείς συνέπειες για τα ηλικιωμένα άτομα (Mueller et al., 2020), αυξάνοντας ακόμη περισσότερο την αξία της χρήσης διαδικτυακών εργαλείων και πόρων, ενώ ταυτόχρονα, στο πλαίσιο της έννοιας του "τριπλού αποκλεισμού", απομόνωσε ακόμη περισσότερο τα ηλικιωμένα άτομα που δεν ήταν χρήστες της ψηφιακής τεχνολογίας. (https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S259029112300116X).

Οι ηλικιωμένοι που δεν χρησιμοποιούσαν την ψηφιακή τεχνολογία ήταν πιο πιθανό να είναι κοινωνικά αποκλεισμένοι σε μια εποχή φυσικής απόστασης (Xie et al., 2020). Καθώς γενικά οι γηραιότεροι είναι πιο πιθανό να είναι κοινωνικά απομονωμένοι από ό,τι οι νεότεροι (Merchant et al., 2020), αυτή η τάση αυξήθηκε όταν τα μέτρα φυσικής απόστασης απαιτούσαν από τους πολίτες να αποφευγουν την επαφή με οποιονδήποτε εκτός του νοικοκυριού τους. Η βιβλιογραφία υποδεικνύει ότι για να αντιμετωπιστεί το αίσθημα απομόνωσης και μοναξιάς κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας αυξήθηκε σημαντικά μεταξύ των ηλικιωμένων ενηλίκων (Haase et al., 2021- Shan et al., 2020- Weil et al., 2021). Ενώ κάποιοι άρχισαν να χρησιμοποιούν την τεχνολογία πιο τακτικά για πρώτη φορά κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ορισμένοι ηλικιωμένοι ξεκίνησαν να χρησιμοποιούν την τεχνολογία με διαφορετικό τρόπο προκειμένου να παραμείνουν συνδεδεμένοι με άλλους και να συμμετέχουν σε δραστηριότητες με νόημα (Haase et al., 2021). Η ψηφιακή διασύνδεση δεν ήταν πλέον μια ευκαιρία για να παραμείνουν ενημερωμένοι, αλλά έγινε "θεμελιώδης για την προώθηση της ισότητας και της κοινωνικής ένταξης μεταξύ του πληθυσμού των ηλικιωμένων ενηλίκων στο πλαίσιο της πανδημίας και των συνεπειών της" (Ramos Garcia et al., 2021, σ. 198).

Για πολλούς μη χρήστες του διαδικτύου, η πανδημία αποτέλεσε το έναυσμα για την υιοθέτηση και τη χρήση του, συνδέοντάς τους με φίλους, οικογένεια και κοινότητες σε μια εποχή που η πρόσωπο με πρόσωπο συναναστροφή ήταν περιορισμένη (Chen et al., 2021). Οι επιστήμονες χαρακτήρισαν αυτή τη στιγμή ως "βυθίζεσαι ή κολυμπάς" για τους μη χρήστες· όταν η ψηφιακή τεχνολογία, όπως το διαδίκτυο, έγινε απαραίτητη για την πρόσβαση σε υπηρεσίες και υποστήριξη (Morrow-Howell et al., 2020). Για παράδειγμα, οι Elimelech κ.ά. (2021) διαπίστωσαν ότι οι ηλικιωμένοι ενήλικες είχαν μεγαλύτερη προθυμία να ασχοληθούν με την ψηφιακή τεχνολογία κατά τη διάρκεια της πανδημίας, εάν επρόκειτο για κοινωνικές, ψυχαγωγικές ή εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Αυτή η αυξημένη χρήση της τεχνολογίας μέσω των smartphones και των tablet, για παράδειγμα, βοήθησε τους μεγαλύτερης ηλικίας να αποφύγουν τα αισθήματα αποκοπής και ανασφάλειας και να διατηρήσουν τα κοινωνικά τους δίκτυα.
(https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S259029112300116X).

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Η κατάρτιση σε ψηφιακές δεξιότητες που προάγουν την κοινωνική συμπερίληψη αποτελεί επομένως προτεραιότητα και περιλαμβάνεται στις κοινωνικές πολιτικές των μεγάλων διεθνών οργανισμών. Για παράδειγμα, ένας από τους βασικούς στόχους του Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η **προώθηση της ενεργού γήρανσης και των διαγενεακών σχέσεων**, μέσω της απόκτησης ψηφιακών δεξιοτήτων σε τυπικά, μη τυπικά και άτυπα μαθησιακά περιβάλλοντα. Παράλληλα, υπάρχει η ανάγκη προώθησης κοινωνικο-εκπαιδευτικού περιεχομένου, που θα απευθύνεται τόσο σε ηλικιωμένους όσο και σε επαγγελματίες και φροντιστές, ώστε να αποκτήσουν τις βασικές δεξιότητες που σχετίζονται με τις δραστηριότητες της καθημερινής ζωής (ADLs), όπως η προσωπική υγιεινή και η διατροφή, μεταξύ άλλων, καθώς και στις εργαλειακές δραστηριότητες της καθημερινής ζωής (IADLs), οι οποίες περιλαμβάνουν δραστηριότητες που σχετίζονται με την ανεξάρτητη διαβίωση (χρήση ATM, ηλεκτρονική μεταφορά χρημάτων, χρήση κινητού τηλεφώνου κ.λπ.). Διάφορα τεχνολογικά έργα προσφέρουν έτσι ιστότοπους και κοινωνικά ιστολόγια, έργα κοινωνικής καθοδήγησης που βασίζονται σε εικονικές πλατφόρμες, κοινωνικά δίκτυα κ.λπ., τα οποία αποσκοπούν στην εξασφάλιση μιας πραγματικά ενεργού γήρανσης, με καλύτερες προοπτικές για την υγεία, τη συμμετοχή και την ασφάλεια και, τελικά, με βελτίωση της ποιότητας ζωής στην τρίτη ηλικία. [6,20].

3.1. Προκλήσεις και ευκαιρίες της χρήσης της ψηφιακής τεχνολογίας σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας

Παρόλο που η ψηφιακή τεχνολογία αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της σημερινής κοινωνίας, αρκετοί ενήλικες μεγαλύτερης ηλικίας έχουν περιορισμένη ενασχόληση με την τεχνολογία (Faverio, 2022). Παράγοντες όπως η **έλλειψη εμπειρίας και γνώσης**, η **περιορισμένη πρόσβαση** (Reneland-Forsman, 2020), η **διστακτικότητα** να δοκιμάσουν νέα τεχνολογία (Quan-Haase et al, (Gatto & Tak, 2008) και η **γνωστική/σωματική έκπτωση** (Berkowsky et al., 2018) μπορούν να επηρεάσουν την αλληλεπίδραση των ηλικιωμένων με την ψηφιακή τεχνολογία και μπορεί να διευρύνουν περαιτέρω το χάσμα (Carvalho et al., 2012). **Το κοινοτικό και το φυσικό περιβάλλον** μπορεί επίσης να αποθαρρύνει τους ανθρώπους από τη χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας. Για παράδειγμα, ένα αγροτικό περιβάλλον μπορεί να εντείνει τις προκλήσεις, είτε λόγω προβλημάτων με τη συνδεσιμότητα στο διαδίκτυο, είτε λόγω υψηλού κόστους ή πρόσβασης στο ευρυζωνικό διαδίκτυο, είτε λόγω περιορισμένων ευκαιριών μάθησης (Berg et al., 2017; Ryser & Halseth, 2012; Warburton et al., 2013).

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Η έλλειψη ψηφιακού γραμματισμού μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τις απόψεις ορισμένων ηλικιωμένων για τη χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας (Berkowsky et al., 2018). Καθώς αυτή η υποομάδα δεν διαθέτει τις δεξιότητες που απαιτούνται για την επιτυχή προσαρμογή σε ορισμένες ψηφιακές τεχνολογίες, πιθανόν να χρειάζονται υποστήριξη για να αντισταθμίσουν το έλλειμμα αυτό. Για πολλούς, η συμμετοχή τους στην ψηφιακή τεχνολογία μπορεί να χαρακτηριστεί ως "δανεική" (Reneland-Forsman, 2020), δηλαδή βασίζονται σε άλλους ανθρώπους προκειμένου να χρησιμοποιήσουν και να συμμετάσχουν σε ψηφιακές τεχνολογίες - στηριζόμενοι σε φίλους και συγγενείς για να τους προσφέρουν τις απαραίτητες δεξιότητες για να χρησιμοποιήσουν την τεχνολογία ή να τη χρησιμοποιήσουν για λογαριασμό τους.

Ενώ ορισμένοι ηλικιωμένοι αντιμετωπίζουν εμπόδια στην πρόσβαση και την υιοθέτηση της τεχνολογίας στην καθημερινή τους ζωή, πολλοί άλλοι έχουν γεφυρώσει το ψηφιακό χάσμα (ή δεν το έχουν αντιμετωπίσει καθόλου) υιοθετώντας και χρησιμοποιώντας διάφορες μορφές ψηφιακής τεχνολογίας μαζί με άτομα άλλων ηλικιακών ομάδων. Είτε για κοινωνικούς, εργαλειακούς ή πληροφοριακούς λόγους (Szabo et al., 2019), πολλά άτομα μεγαλύτερης ηλικίας χρησιμοποιούν ενεργά την ψηφιακή τεχνολογία και τις διαδικτυακές υπηρεσίες για λόγους όπως η αξία, η χρηστικότητα, η οικονομική προσιτότητα, η προσβασιμότητα, η υποστήριξη, η ανεξαρτησία, η εμπειρία και η αυτοπεποίθηση, όπως και οι άνθρωποι όλων των ηλικιών (Lee & Coughlin, 2015). Συγκεκριμένα, οι ηλικιωμένοι είναι πολύ πιο πιθανό να σκεφτούν να χρησιμοποιήσουν την ψηφιακή τεχνολογία εάν τη θεωρούν **θετική και αναγκαία προσθήκη στη ζωή τους** (Berkowsky et al., 2018). Για παράδειγμα, η χρήση συστημάτων τηλεϊατρικής (τηλε-επίσκεψη και τηλε-αποκατάσταση) - χρήση ηλεκτρονικών τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών για την παροχή και την υποστήριξη της υγειονομικής περίθαλψης όταν η απόσταση χωρίζει τους συμμετέχοντες - είναι και μπορεί να είναι μια πολύ θετική συμβολή στην ποιότητα ζωής των ηλικιωμένων.

Η ψηφιακή τεχνολογία μπορεί να αποτελέσει πλεονέκτημα για τους ηλικιωμένους, δίνοντας τη δυνατότητα σε ομάδες και άτομα να αυξήσουν την **κοινωνική συνοχή**, την **ικανότητα** και την **κοινωνική συμμετοχή** (Warburton et al., 2013). Για παράδειγμα, το Διαδίκτυο και οι διαδικτυακές πλατφόρμες και υπηρεσίες έχουν προσφέρει στους ηλικιωμένους άνεση, συνδεσιμότητα και κοινωνικές συμβουλές που δημιουργούν ευκαιρίες για ποικίλες αλληλεπιδράσεις (Wellman et al., 2003), ενώ παράλληλα διευρύνουν τα κοινωνικά δίκτυα και επιτρέπουν τη γεφύρωση των γεωγραφικών αποστάσεων μεταξύ της οικογένειας και των φίλων (Warburton et al., 2013). Η ψηφιακή τεχνολογία μπορεί επίσης να διευκολύνει την κοινωνική ένταξη, την προσωπική ανεξαρτησία και τη μάθηση (Hill et al., 2015), επιτρέποντας στους ηλικιωμένους να αντισταθμίσουν τυχόν απώλεια κινητικότητας και αλλαγές στον τρόπο ζωής που μπορεί να συνδέονται με τη γήρανση και το γήρας (McMellon and Schiffman, 2002).

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΑΝΑ ΧΩΡΑ

Για να διερευνηθεί η κατάσταση και οι ανάγκες των ηλικιωμένων όσον αφορά τις πιο συνηθισμένες διαδικτυακές αλληλεπιδράσεις που έχουν ανάγκη να πραγματοποιήσουν, καθώς και οι αντίστοιχες εφαρμογές που χρησιμοποιούνται σε κάθε συμμετέχουσα χώρα, πραγματοποιήθηκε σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες έρευνα γραφείου (Βουλγαρία, Σλοβενία, Κύπρο, Ελλάδα, Ιταλία και Ρουμανία). Την έρευνα ακολούθησε χαρτογράφηση και καταγραφή των αναγκών.

Με βάση τις εκθέσεις των επιμέρους χωρών που παρατίθενται παρακάτω, μπορούμε να δούμε ότι **η ψηφιακή τεχνολογία είναι πολύ παρούσα στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων γενικά**. Το κενό υπάρχει, ιδιαίτερα μεταξύ των παλαιότερων γενεών. Πολλοί ηλικιωμένοι χρησιμοποιούν την τεχνολογία για επικοινωνία, μάθηση και πρόσβαση σε υπηρεσίες. Παρ' όλα αυτά, αντιμετωπίζουν μια σημαντική πρόκληση όσον αφορά τον ψηφιακό γραμματισμό, την πρόσβαση και την ανησυχία για την ασφάλεια στο διαδίκτυο. Το θέμα αυτό έγινε ιδιαίτερα ανησυχητικό την εποχή της πανδημίας COVID-19, η οποία ανέδειξε το ψηφιακό χάσμα μεταξύ των ηλικιωμένων. **Το μεγαλύτερο ζήτημα είναι πιθανώς η πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας**, η οποία είναι ζωτικής σημασίας για τους ηλικιωμένους.

Στη **Βουλγαρία**, οι υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης υστερούν λίγο, αλλά τα τελευταία χρόνια η χρήση των ΤΠΕ σημειώνει ταχεία πρόοδο. Οι ηλικιωμένοι Βούλγαροι υιοθετούν όλο και περισσότερο την ψηφιακή τεχνολογία για επικοινωνία, εκπαίδευση και πρόσβαση σε υπηρεσίες. Πολλοί έχουν πλέον στην κατοχή τους συσκευές όπως smartphones και υπολογιστές. Επίσης, υπάρχουν διάφορα έργα για την υποστήριξη του ψηφιακού αλφαβητισμού μεταξύ των ηλικιωμένων: η πρωτοβουλία "Ψηφιακή Βουλγαρία", το πρόγραμμα "Ενεργές γενιές", τηλεκέντρα για κοινωνικές υπηρεσίες κ.λπ.

Οι ηλικιωμένοι στην **Κύπρο** δεν αποτελούν εξαίρεση. Στην πραγματικότητα, υπάρχει βελτίωση στο επίπεδο χρήσης των ΤΠΕ μεταξύ του κυπριακού πληθυσμού σε σχέση με το παρελθόν. Η Κύπρος βρίσκεται κάπου στη μέση, σε σύγκριση με άλλες χώρες, όσον αφορά τη χρήση των ΤΠΕ από τους ηλικιωμένους σε εβδομαδιαία βάση. Εκσυγχρονίστηκαν και ψηφιοποιήθηκαν οι κυβερνητικές υπηρεσίες, γεγονός που αποτελούσε ζήτημα για τους ηλικιωμένους, αλλά και δεν ενδιαφέρονται τόσο πολύ να παρακολουθήσουν εκπαιδευτικά προγράμματα. Υπάρχουν κάποια εκπαιδευτικά προγράμματα, με προγράμματα σπουδών για τη διδασκαλία βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων σε ενήλικες.

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Ο μεγαλύτερος σε ηλικία πληθυσμός της **Ιταλίας** γίνεται όλο και πιο τεχνολογικά ενημερωμένος, η έρευνα έδειξε ότι οι άνω των 50 ετών είναι όλο και πιο εξοικιωμένοι, χρησιμοποιώντας κυρίως smartphones, PC ή tablet. Οι κύριες ανησυχίες των ανθρώπων είναι η ασφάλεια στο διαδίκτυο και η έλλειψη ψηφιακών δεξιοτήτων. Στην καθημερινή ζωή, η τεχνολογία είναι σημαντική για την πλειονότητα αυτού του τμήματος του πληθυσμού, αλλά εξακολουθεί να υπάρχει κάποιος φόβος για τα κοινωνικά δίκτυα ως εργαλεία που μπορούν να αυξήσουν το χάσμα των γενεών, καθώς οι άνω των 50 ετών δεν γνωρίζουν πώς να αξιοποιήσουν την τεχνολογία πλήρως. Υπάρχουν ορισμένα προγράμματα που στοχεύουν στην υπέρβαση αυτού που ονομάζεται "ψηφιακό χάσμα": SWAP (πρόγραμμα ανταλλαγής γενεών μεταξύ νέων και ηλικιωμένων με στόχο τη βελτίωση των τεχνολογικών δεξιοτήτων των ηλικιωμένων), NonniSmart (20 δωρεάν βίντεο που απαντούν σε απλές "ψηφιακές ερωτήσεις" και προσφέρουν συνεχή βοήθεια).

Η **Ρουμανία** κατατάσσεται χαμηλά στην ψηφιοποίηση σε σύγκριση με άλλες χώρες της ΕΕ, με σημαντικές διαφορές μεταξύ πόλεων και υπαίθρου. Οι άνθρωποι στις αγροτικές περιοχές δεν έχουν καν πρόσβαση στο διαδίκτυο. Παρατηρείται έλλειψη βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων, που να επιτρέπουν τη χρήση προηγμένων τεχνολογιών τόσο από τους πολίτες όσο και από τους δημόσιους υπαλλήλους. Σε επίπεδο χώρας, υπάρχουν μεμονωμένες πρωτοβουλίες για την προώθηση του ψηφιακού αλφαβητισμού των ηλικιωμένων, αλλά φαίνεται ότι δεν επαρκούν για την κλίμακα των αναγκών που έχουν εντοπιστεί. Το σημαντικό είναι ότι η ευαισθητοποίηση αυξάνεται και, έστω και με μικρά βήματα, σημειώνεται πρόοδος. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι ένα έργο - πρόγραμμα για την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων μεταξύ των ηλικιωμένων στην Κλουζ-Ναπόκα, στο οποίο συμμετείχαν και εθελοντές προκειμένου να βοηθήσουν τους ηλικιωμένους να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο..

Η **Σλοβενία** συγκαταλέγεται μεταξύ των πιο ανεπτυγμένων χωρών σε επίπεδο ΕΕ όσον αφορά τον οικιακό εξοπλισμό ΤΠΕ και έχει αξιοπρεπή συνολική χρήση ΤΠΕ, αλλά ο ηλικιωμένος πληθυσμός της υπολείπεται. Το ποσοστό των ηλικιωμένων που δεν έχουν χρησιμοποιήσει ποτέ το διαδίκτυο είναι αρκετά υψηλό (το 31% του πληθυσμού δήλωσε ότι δεν έχει χρησιμοποιήσει ποτέ το διαδίκτυο, ελαφρώς υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο του 28%), πολλοί έχουν μέτριες ή βασικές δεξιότητες (το 45% των ηλικιωμένων 65-74 ετών δεν διέθετε τις απαραίτητες δεξιότητες και γνώσεις για τη χρήση των ΤΠΕ (ευρωπαϊκός μέσος όρος 41%). Μια καλή πρακτική, που αξίζει να αναφερθεί, είναι το έργο "Digitalno vključen", το οποίο ασχολείται με την ένταξη των ηλικιωμένων μέσω της κατάρτισης στη χρήση των συσκευών και προσφέρει μια διαδικτυακή πλατφόρμα που περιέχει βίντεο αυτοεκπαίδευσης προκειμένου να αποκτήσουν λειτουργικές ψηφιακές δεξιότητες, να μάθουν πώς να χρησιμοποιούν βασικές ηλεκτρονικές υπηρεσίες/προγράμματα για την ενεργό και υγιή γήρανση και επιτρέπει τις διαγενεακές εικονικές συναντήσεις και τη δικτύωση.

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Στην **Ελλάδα** αναπτύσσονται πολλά προγράμματα για να βοηθήσουν τον ηλικιωμένο πληθυσμό να προσαρμοστεί στον ψηφιακό κόσμο και να μπορέσει να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του. Παρατηρείται μεγάλη διαφορά μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών. Υπάρχουν ακόμη πολλά που πρέπει να γίνουν για να μειωθεί το χάσμα μεταξύ των ηλικιωμένων και των πιο νέων γενεών, παρά τις προσπάθειες αρκετών οργανώσεων (ΜΚΟ, συλλόγων), που αναπτύσσουν προγράμματα, εκπαιδευτικά κέντρα και ψηφιακές γωνιές, αλληλοϋποστήριξη, δίκτυα οικογενειακών και κοινοτικών υπηρεσιών κ.λπ.

Πρέπει να παρέχουμε εκπαίδευση, προσβασιμότητα και υποστήριξη για να εξασφαλίσουμε την ισότιμη συμμετοχή των ηλικιωμένων στην ψηφιακή εποχή. Σε κάθε χώρα υπάρχουν διαθέσιμα προγράμματα και πρωτοβουλίες για να βοηθηθούν οι ηλικιωμένοι στη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών.

5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΝΑ ΧΩΡΑ

Η παρούσα έκθεση είναι αποτέλεσμα τηλεφωνικών ερευνών για το θέμα: "Ψηφιακή αναβάθμιση για πολίτες μεγαλύτερης ηλικίας, με έμφαση στις καθημερινές αναγκαίες ηλεκτρονικές συναλλαγές τους, ιδίως μετά την πανδημία". Μιλήσαμε με συγκεκριμένες ομάδες ηλικιωμένων σε διάφορες χώρες, οι οποίοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε διάφορα ερωτήματα σχετικά με τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες, τη χρήση τους και την οπτική τους στο θέμα της ψηφιοποίησης.

Η έρευνα διεξήχθη στην Ελλάδα, τη Σλοβενία, την Ιταλία, τη Ρουμανία, την Κύπρο και τη Βουλγαρία. Τα άτομα που ερωτήθηκαν ήταν ηλικίας μεταξύ 55 και 90 ετών, και συνολικά συμμετείχαν 168 άτομα. Οι περισσότεροι ερωτηθέντες ήταν γυναίκες, συγκεκριμένα το 68 %. Το μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων ήταν ως επί το πλείστον δευτεροβάθμια εκπαίδευση (73 %) ή τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η έρευνα αναφερόταν σε διάφορους τομείς που σχετίζονται με τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών.

ΓΝΩΣΕΙΣ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΤΠΕ

Η πλειονότητα (78 %) των ερωτηθέντων χρησιμοποιεί τακτικά εργαλεία πληροφορικής: smartphone (71 %), πολλοί έχουν επίσης εμπειρία με υπολογιστή (45 %), tablet (24 %) ή φορητό υπολογιστή (27 %). Οι υπηρεσίες που χρησιμοποιούν στο διαδίκτυο συνδέονται κυρίως με την υγειονομική περίθαλψη, τις τραπεζικές συναλλαγές και τις αγορές. Συνήθως δεν χρησιμοποιούν τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες επειδή δεν γνωρίζουν πώς να τις χρησιμοποιήσουν ή φοβούνται μήπως κάνουν κάτι λάθος. Μερικές φορές πιστεύουν ότι είναι πολύ μεγάλοι για κάτι τέτοιο και επίσης δεν θέλουν να ενοχλούν τους συγγενείς τους και να ζητούν βοήθεια. Άλλοι ζητούν βοήθεια, οπότε δεν χρειάζεται να την μάθουν. Φοβούνται επίσης τις απάτες.

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Βλέπουν τη λύση στην απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων, βασικών ικανοτήτων στο διαδίκτυο και στην εκμάθηση του τρόπου ασφαλούς λειτουργίας στο διαδίκτυο, ενώ ορισμένοι θέλουν επίσης να μάθουν αγγλικά. Οι ερωτηθέντες θέλουν επίσης να μάθουν πώς να χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, να παίρνουν και να μοιράζονται φωτογραφίες, να χρησιμοποιούν το Bluetooth. Μια μειοψηφία ηλικιωμένων έχει απόλυτη αυτοπεποίθηση και κινείται εύκολα στις νέες ψηφιακές τεχνολογίες..

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η πλειονότητα (80 %) των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας διαθέτει διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και μπορεί να στείλει αυτόνομα ένα ηλεκτρονικό μήνυμα (66 %), ενώ κάποιοι χρειάζονται βοήθεια για την αποστολή και τη λήψη τους. Παίρνουν βοήθεια από νεότερους συγγενείς.

Οι περισσότεροι (53 %) από τους χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης χρησιμοποιούν το Facebook. Ένα μικρό ποσοστό χρησιμοποιεί επίσης το Instagram. Ωστόσο, ένα μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων δεν χρησιμοποιεί κανένα κοινωνικό δίκτυο. Χρησιμοποιούν κυρίως τα κοινωνικά δίκτυα για να περιηγηθούν, αλλά το κατέβασμα/ανέβασμα ή ο διαμοιρασμός ενός αρχείου είναι κάτι που περίπου οι μισοί από τους ερωτηθέντες δεν γνωρίζουν πώς να κάνουν.

ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Οι μισοί από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι μπορούν να βρουν αυτό που ψάχνουν στο Διαδίκτυο χωρίς βοήθεια, ενώ οι άλλοι μισοί δήλωσαν ότι χρειάζονται βοήθεια. Τις περισσότερες φορές αντιμετωπίζουν επίσης προβλήματα με την αρχειοθέτηση και την ανάκτηση πληροφοριών από το διαδίκτυο. Σε γενικές γραμμές, δεν ενδιαφέρονται πραγματικά για τις ενημερώσεις των ηλεκτρονικών υπηρεσιών.

ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Οι ερωτηθέντες σπάνια αλλάζουν τους κωδικούς πρόσβασης που χρησιμοποιούν- δεν ανησυχούν τόσο πολύ ή δεν είναι ενήμεροι για τα θέματα ασφάλειας που συνοδεύουν τις ψηφιακές τεχνολογίες. Περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες χρησιμοποιούν κωδικό πρόσβασης ή έναν κωδικό για να ξεκλειδώσουν το τηλέφωνο.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Μέσα από λεπτομερείς έρευνες και τηλεφωνικές συνεντεύξεις, διαπιστώνουμε ότι οι ηλικιωμένοι έχουν πρόβλημα με την ψηφιοποίηση, δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν τις νέες εξελίξεις και χρειάζονται βοήθεια από την οικογένεια, τους φίλους και τους συγγενείς. Γνωρίζουν ότι η ψηφιοποίηση είναι εδώ και ότι θα πρέπει να προσαρμοστούν σε αυτήν, καθώς όλο και περισσότερες από τις ιατρικές συνταγογραφήσεις υγείας και τις διοικητικές διαδικασίες γίνονται πλέον ηλεκτρονικά. Αλλά για να μάθουν να το κάνουν αυτό, χρειάζονται τη βοήθεια κάποιου που κατανοεί τις ανάγκες τους και να έχει υπομονή μαζί τους.

Μετά τα αποτελέσματα και τις πληροφορίες που δόθηκαν από την έρευνα γραφείου και την τηλεφωνική έρευνα, αποσαφηνίστηκαν ορισμένες κατευθύνσεις που θα πρέπει να εξεταστούν στις ομάδες εστίασης με ηλικιωμένους και εκπαιδευτές που ειδικεύονται στον ψηφιακό τομέα.

Πρώτα απ' όλα, η άμεση, γενική εμπειρία με το φαινόμενο της ψηφιοποίησης, προκειμένου να κατανοηθεί ο γενικότερος τρόπος πληροφόρησης για τις αλλαγές..

Δεύτερον, ποιες είναι οι εφαρμογές και τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται, καθώς και οι λόγοι χρήσης τους, προκειμένου να υπάρξει μια πιο συγκεκριμένη εικόνα.

Τρίτον, ποιες είναι οι εφαρμογές και τα εργαλεία που θέλουν να χρησιμοποιήσουν οι ηλικιωμένοι για να καλύψουν πρακτικές ανάγκες, ποιες είναι οι απαιτήσεις και οι περιορισμοί που αντιμετωπίζουν από τη δική τους εμπειρία, αλλά και από την εμπειρία άλλων ανθρώπων, προκειμένου να προχωρήσουν στη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών.

Τέταρτον, ποιες είναι οι εκπαιδευτικές ανάγκες, τι θα πρέπει να διδαχθούν, από τη δική τους οπτική γωνία, για να είναι σε θέση να κατανοήσουν και να χρησιμοποιήσουν άλλα ψηφιακά εργαλεία ανεξάρτητα.

Πέμπτον, τι πρέπει και τι δεν πρέπει να περιλαμβάνεται σε ένα μάθημα ψηφιακού γραμματισμού για ηλικιωμένους, καθώς και ποιες θα ήταν οι καταλληλότερες μέθοδοι διδασκαλίας για τα πιο αποτελεσματικά αποτελέσματα.

Έκτον, ποια θα πρέπει να είναι η προσέγγιση για την προσέλκυση όσο το δυνατόν περισσότερων ηλικιωμένων στον ψηφιακό χώρο και τι θα πρέπει να αποφεύγεται κατηγορηματικά στην προσέγγιση των μαθημάτων ψηφιοποίησης για ηλικιωμένους.

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S259029112300116X

- Berg-Weger and Morley, 2020 (Loneliness and social isolation in older adults during the COVID-19 pandemic: Implications for gerontological social work)

- Berkowsky et al., 2018 (Factors predicting decisions about technology adoption among older adults)

- Chen et al., 2021 (Reactions to COVID-19, information and technology use, and social connectedness among older adults with pre-frailty and frailty)

- DiMaggio et al., 2001 (The Internet's effects on society) Annual Review of Sociology (2001), p. 27¸307

- Elimelech et al., 2021 (Impact of the COVID-19 pandemic on older adults: Rapid review)

- Gatto and Tak, 2008 (Computer, internet, and e-mail use among older adults: Benefits and barriers) Educational Gerontology, 34 (9) (2008), pp. 800-811

- Hargittai et al., 2019 (From internet access to internet skills: Digital inequality among older adult)

- Hill et al., 2015 (Older adults' experiences and perceptions of digital technology: (Dis)empowerment, wellbeing, and inclusion)

- Moore and Hancock, 2020 (Older adults, social technologies, and the Coronavirus pandemic: Challenges, strengths, and strategies for support) Social Media + Society, 6 (3) (2020), pp. 2-5

- Morrow-Howell et al., 2020 (Recovering from the COVID-19 pandemic: A focus on older adults

- Seifert, 2020 (The digital exclusion of older adults during the COVID-19 pandemic) Journal of Gerontological Social Work, 63 (6–7) (2020), pp. 674-676

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

8. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα- έρευνα ανά χώρα: https://digitaliators.eu/wp2/

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.